

Q Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers.
97^e Jaargang, nr. 3 maart 2026*

Beukenbladeren met rijp die het licht weerkaatsten in de kloostertuin waar we de Quakerretraite

Beelden van de Retraite

Groepsfoto bij het slot van de retraite, lees ook de toelichting op blz 4 en het verhaal van de biddende clown op blz 17.

Tekeningen gemaakt tijdens de retraite

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**
Dit moet binnenkort verhoogd worden, in verband met sterk verhoogde portokosten. Wil je vast meer overmaken? Doe dit dan op onderstaande bankrekening.

Door Vriendenkring te gebruiken is op milieuvriendelijke papier met o.a. de certificaten

Internationaal: Europa en Wereldwijd: €75,00 per jaar.

Email abonnement. (PDF) €5,00 per jaar

Nieuwe abonnee? Welkom! Stuur even een email naar:

vriendenkringredactie@gmail.com

Op onze website kun je de actuele en oude Vriendenkringen vinden.

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen.

Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking.

Bankrekening: **NL 65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'.

Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U.

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle.

Email: *vriendenkringredactie@gmail.com*,

Redactie: Hylkia Nieuwerth en Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: www.dequakers.nl

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), ook een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebook-groep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkring-abonnees. Lid word je met de betreffende knop op facebook.com/groups/820840817925912

Inhoud

Beelden van de Retraite	2
Redactioneel.....	5
The Lord of the Dance	6
De taal van de vogels.....	7
In de Stilte	8
Er staat daar een boom	9
Retraite Programma Overzicht	10
Uit het boekje van de Quakerretraite	11
De goddelijke vonk in de Chassidische Legenden	12
Verhaal 18, De sabbat der eenvoudigen	14
Opgelicht uit de Stilte.....	15
De Helende Dans die Lichaam en Ziel Bijeenbrengt	16
De biddende clown.....	17
Geleid door het licht.....	18
Liefde en Licht bij het sterven	21
Wat vraagt de Liefde van ons?.....	22
Dorothy-gemeenschap, tussen droom en daad.....	28
Volharding en hoop in moeilijke tijden	30
Defensiebudget verhogen?	31
Wanneer gaan we aan de slag voor vrede in de wereld?	34
Teken het Manifest tegen het militarisme 2026.....	35
Ramadan-in Gaza	37
Vredesmars van Monniken	39
Vredeswandeling naar Jeruzalem	40
Vrienden in het hele land	41
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?.....	42
Iftar maaltijd in Gaza	43
Foto's van de retraite	44

Clowns neuzen

*Tijdens de retraite vorig jaar deed Dirk Mechelse mee
(zie Vriendenkring maart 2025 blz 12.*

*Hij liet ons ervaren wat het betekent om een clownsneus op te
zetten. Hij kwam na de retraite te overlijden en zijn vrouw stuurde de
clownsneuzen die ze nog had. Dat inspireerde ons tot deze foto ter nage-
dachtenis aan Dirk. Bovendien is het een belevenis om te ervaren hoe
echte humor ook een religieuze dimensie heeft.*

Redactioneel

Wat een mooie belevenis, de Quakerretraite in de St. Willibrordsabdij bij Doetinchem van vrijdag 13 tot zondag 15 februari. Het voelt zo goed om met elkaar zo intens stil te zijn en dan te delen wat er beleefd wordt. Aan de ene kant een sterk wij gevoel en aan de andere kant de bewondering voor de grote creatieve diversiteit met wat elke deelnemer deelde met elkaar. Ik ben de deelnemers dankbaar dat ze hiervoor in deze Vriendenkring een aantal mooie zielenroerselen wilde delen met de lezers die niet bij de retraite (kon-den) komen! Ikzelf heb ook een dienst van de monniken meegemaakt en ben ieder jaar weer onder de indruk van de eeuwenoude traditie van hun diensten. Een grote tegenstelling met een Quakerdienst, maar dat doet mij ten diepste beseffen, dat er zoveel heel verschillende vormen zijn om naar binnen te gaan en naar de oerkracht van het leven, die we ook wel ‘het innerlijk Licht’ of God noemen. Heel bijzonder was de slotfoto van de hele groep met clownsneuzen (bladzijde 2). Echte diepe humor verbinden met mijn religieuze ervaring dat komt ook heel mooi in het verhaal over de biddende en dansende clown tot uitdrukking, dat je kunt lezen op bladzijde 17. Het doet mij voelen dat ik mijn angst en boosheid los kan laten en de mens kan liefhebben, terwijl zijn/haar daden me soms diepe pijn bezorgen. Dat is de kern van geweldloosheid, waarover je op bladzijde 30 kunt lezen.

Ten tijde van het samenstellen van deze Vriendenkring maakte onze nieuwe regering haar programma bekend. Hieruit blijkt dat ze een sterke verhoging van de bewapening willen doorvoeren. Dit wordt gedaan met het eenzijdige nieuws over Rusland, zonder te kijken wat de NATO gedaan heeft in strijd met vredesafspraken met de Russen. Angst zaaien gebeurt op grote schaal en wat we moeten doen om echt aan vrede te bouwen raakt buiten zicht. Iedereen zal toch begrijpen dat hoe meer wapens er in de wereld zijn hoe onveiliger het wordt. De cijfers liegen er niet om honderden miljarden euro's werd er aan wapens uitgegeven. Wat zou je met dat bedrag voor verzoening, eerlijke verdeling van voedsel en voorkomen van conflicten kunnen doen? Heel hoopvol is dat de Amerikaanse Quakerhulporganisatie AFSC kans heeft gezien, samen met anderen en 150 vrijwilligers, in Gaza een Iftar maaltijd te organiseren voor 1600 deelnemers. En dat ondanks alle problemen en de dreigende blokkade van hun werk door Israël. Een echte bijdrage aan vrede in dit door oorlog geteisterde land.

Kunnen we als Nederlandse Quakers deze initiatieven ook van harte steunen? Kunnen we ons eensgezind inzetten voor rechtvaardigheid en vrede op lokaal niveau?

Laat deze Vriendenkring je daarvoor inspireren.

Sytse Tjallingii (redactie)

The Lord of the Dance

Een lied dat we in de retraite intens hebben gezongen

They cut me down

And I leapt up high

I am the Life that'll never, never die

I'll live in you if you 'll live in me

I am the source of the dance said she

Dance where ever you may be

I am the source of the dance, said she

And lead you alle, wherever you may be

And 'll lead you alle in the dance said she. (x 20)

*Shiva als
Lord of the
Dance*

De taal van de vogels

Geschreven door Inge Koppert op 15-2-2026 tijdens de Quakerretraite 2026 bij het thema Chassidische Legenden van Martin Buber/ Een suite van H.N. Werkman.

rijke teksten dansen
in ons

aardse ijskristallen
aarzelend

zwaaien onze armen
wij zijn één

in tevredenheid

De laatste zin van de tekst van Martin Buber Bij de Taal van de vogels inspireerde ons sterk.

In de Stilte

In de retraite zongen we meermaals dit lied, op verzoek van één van de retraitedeelnemers komt het in deze Vriendenkring

The image shows a musical score for the hymn 'In de Stilte'. It consists of five systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment line. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The lyrics are written below the vocal line. The first system starts with 'I. In de stil - te kiemt het le - ven: In de'. The second system continues with 'stil - te zwelt de vrucht; Wordt het'. The third system continues with 'kleu - ren - kleed ge - we - ven Van een'. The fourth system continues with 'zo - mer - a - vond - lucht: In de stil - tel'. The fifth system concludes the piece.

1. In de stilte kiemt het leven;
In de stilte zwelt de vrucht;
Wordt het kleurenkleed gegeven
Van een zomeravondlucht:
In de stilte!
2. In de stilte spreekt de Vader
Tot het rustig luist'rend oor;
In de stilte dringt Zijn liefde
Tot vermoeide harten door:
In de stilte!
3. In de stilt' is in mijn denken
Gods gedachte opgegaan;
Heb ik soms in vroom' aanbidding
Voor Zijn aangezicht gestaan:
In de stilte!
4. O! als wij maar willen wachten,
Samen zwijgen lang en stil,
Zal de Vader ons ontvouwen
De geheimen van Zijn wil:
In de Stilte!

Er staat daar een boom

Van Erica Rekers 14-18 feb., geschreven naar aanleiding van deze boom in het bos bij het klooster van onze Quakerretraite

*waar idee en realiteit
in één
je verwonderende uiterlijkheid
versmolten zijn*

*waarop, waarin, waaraan,
zich een hart bevindt*

Hoezo neem ik dat waar?

*Thuis kwam het antwoord
met een nieuwe vraag
toen ik weer een mail verzond
waar onderaan stond*

Hartegroet

*Zou deze waarachtige vriend
daar kunnen staan
zijn hart tonend als groet
omdat ik via mailen
bomen spaar?*

Retraite Programma Overzicht

van de Quaker retraite 2026 13 tot 15 februari

Het thema was de Chassidische legenden van Martin Buber uitgebeeld door Hendrik Nicolaas Werkman. In het programma waren ook de diensten van de monniken aangegeven.

Vrijdag:

Aankomst, kamers verdelen, thee/koffie

Kennismaken met elkaar

Dan begint de stilte

Wijdingsdienst in de Benedictijnse Kapel (bij ons deel van het gebouw)

Introductie op het thema

Epiloog

Zaterdag:

Na het ontbijt

Een derde vertelling. “De sabbat der eenvoudigen. (18)”

Met nagesprek vanuit de stilte

Individuele stilte

Na de warme maaltijd:

Aansluitend individuele tijd

Wandelen in tweetallen.

Lezen in tweetal, vierde vertelling “De taal van de vogels (19)”

Wat spreekt je daarin aan?

Welke raakvlakken heeft dit met wat wij als Quakers doen?

Na het avondmaal:

Creatieve reactie op de druksels van Werkman en de verhalen

Sacred dance

Muziek, schilderen

Epiloog

Zondag:

Na het ontbijt:

Individuele tijd

Vijfde vertelling van de chassidische verhalen “De roep van de aarde”

Wijdingsdienst

Na de warme maaltijd

Kamers opruimen

Gesprek uit de stilte: oogst, wat neem je mee

Thee en Afscheid

(een beetje vroeger in verband met de sneeuw die aan het eind van de middag zou komen)

Uit het boekje van de Quakerretraite

13 tot 15 februari 2026

In de Sint-Willibrordsabdij van de benedictijner monniken

Thema:

Chassidische legenden van Martin Buber

met druksels van Hendrik Nicolaas Werkman.

De goddelijke vonk in de Chassidische Legendes

Yisroel ben Eliëzer - betekent 'Israël zoon van Eliëzer (1698 - 1760) was een Poolse rabbijn. Hij staat ook bekend als de Baal Shem Tov, als de 'Meester van de Goede Naam. Hij was de oprichter van het chassidische jodendom. Zijn volgelingen stichtten ieder eigen chassidische bewegingen, die de voorlopers waren van de hedendaagse bewegingen.

Hij was een tijdgenoot van de doopsgezinden Agnes Block, Gerard Van de Rijp en Gozewijn Centen. Ook al kenden zij elkaar niet en wisten ze niet van elkaars bestaan, zij deelden in dezelfde geest van de tijd. Zowel doopsgezinden als joden wisten wat vervolging en onderdrukking betekenden. Ook al veranderde met de Gouden Eeuw hun positie en verwierven ze bepaalde rechten, zij bleven van belangrijke functies uitgesloten. Ook al waren zij niet meer helemaal uitgesloten, zij bleven in de marge van de officiële maatschappij.

'De weg van de mens in het Chassidisme', zoals Martin Buber die navertelde, valt wezenlijk te vergelijken met het streven van alchemie en tuin-kunst. Want de Chassid wilde kosmische elementen, 'lichtvonken', bevrijden en verheffen en tegelijk zichzelf beteren en perfectioneren, of beter gezegd dichter bij zijn god komen.

Zijn spiritualiteit volgde de idealen van 'evangelische raden' en barmhartigheid van het zogenaamde Nieuwe Testament in niets na. De Chassidische schoenlapper, die met naald en draad het bovenleer vastnaaide aan de zool, verenigde en verzoende tegelijk de tegenstelling van hemel en aarde, God en mens. Deze parallelliteit van stof en geest in alchemie, Chassidisme en

tuinkunst lijkt typerend voor die tijd en zijn nog in andere bewegingen en strevingen terug te vinden.

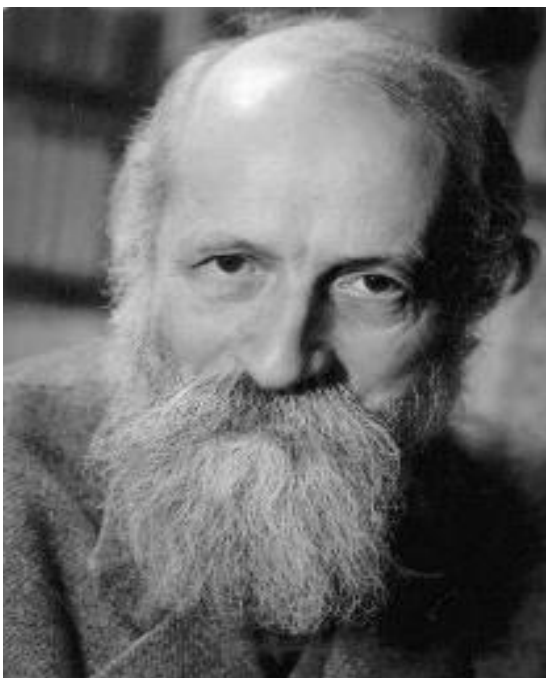
Chassidische legenden is een uitgave van De Blauwe Schuit, een uitgeverscollectief dat werd opgericht in 1940 door vier vrienden. De Blauwe Schuit gaf tijdens de Tweede Wereldoorlog clandestien (buiten het zicht van de bezetter) werken uit, waarvan de Chassidische legenden de belangrijkste zijn. In het werk staan Joodse vertellingen centraal, verteld door de Oostenrijkse Joodse godsdienstfilosoof Martin Buber.

Uitgever en NH predikant August Henkels (1906-1975) vertaalde ze en kunstenaar en drukker Hendrik Nicolaas Werkman (1882-1945) maakte er prenten bij.

In de illegaliteit van de Tweede Wereldoorlog kregen deze verhalen een nieuwe actualiteit. Door dit werk rond te sturen naar vrienden en zielsverwanten hoopten ze hen te bemoedigen en te inspireren. Dit werk behoort inmiddels tot de top van de Nederlandse kunstcanon.

De verhalen grepen Werkman diep aan, niet zozeer om de vertellingen zelf, maar om de meditatieve stemming die ze bij hem teweeg brachten. Zij zetten hem aan het tekenen vanwege de rijkdom aan beelden. Er was een parallel tussen de primitieve mystiek van de orale chassidische cultuur. Daarbij wordt een extatische eenwording met God opgewekt door meditatie, dans, zang, en door de spontane daad. Werkmans biograaf Hans van Straten vergeleek dit met de goddelijke vonk die Werkman zocht in zijn kunst, Die overkwam hem spontaan, vaak geleid door muziek.

Op 13 maart 1945 werd Werkman gearresteerd door de Sicherheitsdienst. Mogelijk gebeurde dit, omdat hij ervan werd verdacht illegaal drukwerk te maken. Op 10 april werd Werkman gefusilleerd, samen met 9 andere gevangenen.

Martin Buber geboren in Wenen 1878 – overleden in Jeruzalem 1965

Verhaal 18, De sabbat der eenvoudigen

Aan het begin van de sabbat lacht de Baal Shem Tov heel hard, en blijft lachen. Zijn vrienden vragen waarom hij zo lacht. Dan gaan ze met de wagen op stap. De paarden brengen hen naar een klein stadje, naar de synagoge. Daar laat hij de boekbinder komen en vraagt om te vertellen wat er gebeurd is... De boekbinder vertelt: ik zorgde er samen met mijn vrouw altijd voor dat we de sabbat waardig konden vieren. Maar nu we ouder zijn, lukt het niet om voldoende geld te verdienen en we hebben armoede en gebrek. Op een gegeven moment hadden we niets meer om inkopen te doen voor de sabbat. Ik verbood mijn vrouw om de hulp van anderen te vragen. Ik ging diep bedroefd naar de synagoge en bleef daar lang bidden, zodat de mensen niet zouden zien dat er geen licht in mijn huis is. Toen ik bij ons huisje kwam, zag ik tot mijn verwondering licht uit de ramen komen en eten en drinken op tafel en de kaarsen branden.

Ik werd boos, heeft mijn vrouw tóch hulp gevraagd! Maar ik houd me in – omdat het immers sabbat is - en ik spreek de zegen uit over de wijn. Toen vertelde mijn vrouw dat zij bij het opruimen een kledingstuk had gevonden met gouden knopen en zilverfiligrainwerk. Daarmee had ze de spullen voor de sabbat kunnen kopen. Tranen van vreugde sprongen in mijn ogen, ik dankte God en ik zag ook de vreugde stralen in het gezicht van mijn vrouw. Mijn hart werd warm en ik pakte haar beet en danste met haar door de kamer. Daarna aten we de soep, steeds dieper werd mijn besef van dankbaarheid, en weer maakten we een dansje. En na het toetje hebben we weer een dansje gemaakt, omdat onze hulp van God en niet van de mens is gekomen.

Opgelicht uit de Stilte

In de retraite opgeschreven door Frank Postma

O, wat is het toch fijn

Om in een zee van stilte te zijn

En af en toe iets op te zien lichten

Wat me spontaan doet dichten

Opgelicht uit de Stilte verscheen dit gedicht op de laatste ochtend tijdens de wijdingsbijeenkomst in de Groene Kapel boven de drempel van het bewustzijn omhoog. Zo in het licht.

De Helende Dans die Lichaam en Ziel Bijeenbrengt

Door Frank Postma

Bewogen in de Stilte van de retraite en geïnspireerd door de gesprekken en in wat zich heeft onvouwen, heb ik daarom een gedicht geschreven wat mijn Oogst is en Wat ik meeneem. Het gedicht heet “De Helende Dans die Lichaam en Ziel Bijeenbrengt.” en gaat als volgt:

*Ik en Zelf. In Stilte. In Droom en In Aanwezigheid
Besef Achteraf dat God Voorbij Kwam aan de Oever van de
Tijd*

*Ik Vertraag en Stop
En Kijk Beide Kanten Op*

*Dan Hoor Ik de Echo van een Stem
Geen Idee of het een ‘Haar’ Was of een ‘Hem’?*

*“Dit is de Zin van ons Bestaan, Ziet en Hoort!
Geef Betekenis aan het aan Jouw Gegeven Unieke en Levende
Woord.*

..... [stilte]

Wat is Daarop Uw ANTWOORD?”

..... [stilte]

*Ik Reageer en Zeg,
Na het Nodige Innerlijk Overleg*

*“Dit is Mijn Intentie in de aan Mij Gegeven Resterende
Aardse Tijd:*

“Ik Sta Speels en Stevig in Mijn Verantwoordelijkheid.

Licht van Hart, Helder in mijn rol.

Niet Ten Halve Leven, maar Kinderlijk en VreugdeVol!”

De biddende clown

Bron: Offringa, B. (1990). *De gouden sleutel*

”Er was eens een clown die zijn hele leven lang de mensen had vermaakt met zijn kunsten. Hij kon dansen als de beste, hij buitelde over zijn schoenen, liep op zijn handen en maakte radslagen en salto’s alsof het niets was. Zo verdiende hij zijn brood.

Toen hij oud werd, besloot hij monnik te worden en in een klooster te gaan wonen. “De goede God heeft mijn hele leven voor mij gezorgd,” dacht hij, “nu wil ik hem dienen in de laatste jaren van mijn leven.” Hij werd vriendelijk ontvangen in het klooster. Hij gaf zijn weinige bezittingen af, en kreeg een monnikspij. De clown werkte met de andere monniken in de tuin en voelde zich gelukkig.

Maar als ze in de kerk waren, om te bidden en te zingen, stond hij er stil en beschaamd bij. Hij kende geen gebeden of psalmen, en hij kon ze ook niet lezen in de boeken, want lezen en schrijven had hij nooit geleerd. Dan dacht hij: “Wat doe ik hier? Wat heeft God aan mij? Alle monniken bidden en zingen mee in het koor. Alleen ik ben dom en kan het niet.”

Op een dag, toen de laatste dienst van de dag was geweest en de monniken naar bed gingen, bleef de clown achter in de kerk. “Als ik niet kan bidden zoals het hoort,” dacht hij, “dan zal ik nu bidden zoals ik het kan, op mijn manier.” Vlug trok hij zijn monnikspij uit, en even later stond hij weer in zijn kleurige clownspak. Met hart en ziel begon hij te dansen, te springen en te buitelen. Hij liep op zijn handen door de kapel, maakte radslagen en salto’s, hij danste en sprong voor zijn God.

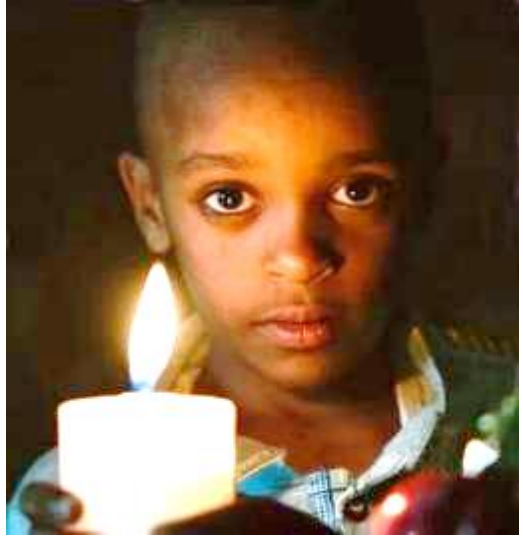
De abt, die nog licht zag in de kerk en kwam kijken wat er aan de hand was, stond van achter een pilaar te kijken. De volgende dag riep hij de clown bij zich. De clown knielde voor de abt neer en zei: “Ik weet dat ik niet een slechte monnik ben. Ik kan niet bidden en geen psalmen zingen. Ik zal weggaan uit het klooster.”

Maar de abt boog zich voor de clown en zei: “Van jouw gebed kunnen wij nog iets leren. Met je lichaam heb je God eer gebracht vanuit het diepst van je ziel. Moge God ons vergeven voor de vele woorden die we zeggen zonder dat ons hart erbij is.”

Geleid door het licht

Verlag van "Quakers en ik" op do. 19 februari 2026 door Marlies Tjallingii

In 1994 heb ik tijdens de Algemene Vergadering de inleiding gehouden over dit thema. Ik maakte daar een boekje van, netjes gestencild zoals dat toen ging. Met aquarellen van Hanneke van Suchtelen, en aanvullingen van Wim Nusselder, Wils 't Hart, Jannie de Jong en Mien Riedel en een knipsel van Henne Knuttel. Ik had het boekje weer gevonden en bedacht: dit is een thema wat we kunnen bespreken in de uitwisseling van de Vrienden die mee doen met Quakers en ik.

geleid door het licht

Stilte en mediteren helpt om diepere gedachten op te laten komen, ik voel dat zelf soms als Lichtjes die aan gaan. Dit zijn uitspraken van deelnemers:

- Als ik uit een diepe meditatie kom dan schrijf ik soms zo maar een aforisme op.

*De echte betekenis
van
verwijlen
weet je
als je de wortels
van het nu
in het Eeuwige
kunt peilen.*

- De beslissing om naar Mozambique te gaan, hebben we genomen in een wijdingsamenkomst in Groningen. Dat is zo'n moment geweest dat ik nog zo voor me kan zien

- Tijdens een wijdingsamenkomst ben ik soms met een onderwerp bezig. Dan voel ik dat ik op mag staan en iets mag zeggen. Achteraf weet ik vaak niet meer wat ik gezegd heb. Het Licht leidde mij, vanuit een heel andere wereld.

Terwijl we stil zijn, schrijf ik andere woorden op die ook met Licht te maken hebben:

<i>Bron</i>	<i>Intuïtie</i>	<i>Geest</i>
<i>God</i>	<i>Heilig weten</i>	<i>Liefde</i>
<i>Innerlijk Licht</i>	<i>Rust</i>	<i>Ruimte</i>
<i>Inwaarts Licht</i>	<i>Kracht</i>	

- Op de Vriendenkring van september 2015 stond een mooie tekst. Ik oefen daarmee als ik wandel. Ik stel me dan voor dat God mijn hand vast houdt.
- *“Kun je jezelf zien als op reis, een prachtige reis, waar je bij elke stap liefdevol bij de hand genomen wordt door God?”*

*Je hoeft niet te weten waarheen, waartoe.
Aan God kun je jezelf 100% overgeven.*

Je Vriend”

- Ik ben opgegroeid in een Quaker gezin. Dat was een bad van warmte en liefde. Ik mocht gewoon zijn. Als kinderen gingen we mee naar de verschillende plekken waar de bijeenkomsten waren. Dat gaf veel licht. Als mens heb je ook licht en veiligheid nodig. Ik voel me gedragen door het Licht.
- Door jullie verhalen komt er wel iets boven bij mij. Ik was in Bordeaux bij Thich Nhat Hanh, de Vietnamese monnik. Hij leerde me dat ik met één bewuste ademhaling de wereld verder help. Ik gebruik de woorden van een lied op een bewuste ademhaling. Dan gaat er in mijn hoofd het licht aan. Als ik rustiger en liefdevoller word, dan word ik zachter. Ik maak dan ruimte voor dat van God in mij.

- In de Hervormde kerk waar ik ben opgevoed, zongen we lied 230

*Leid, vriend'lijk Licht, mij als een trouwe wacht,
leid Gij mij voort!*

*'k Ben ver van huis en donker is de nacht,
leid Gij mij voort!*

*Schoon ook de toekomst mij verborgen zij,
licht stap voor stap mij met uw schijnsel bij.*

- Ik mediteer al heel lang, dan komt het licht vanbinnen, als een groot geschenk. Daar ben ik heel dankbaar voor.
- Ik vind het moeilijk om de woorden te vinden die passen bij mijn beleving.
- Ik ben bezig met te accepteren wat is. Aanwezig zijn en je verwonderen. Ik ben net terug uit Afrika en daarmee bezig met dit te accepteren!

We sluiten af met de bede: Moge het Licht, dat van God, met ons allemaal mee gaan.

Het pad van de Stille Verbinding.

Thich Nhat Hanh

Liefde en Licht bij het sterven

Ingezonden door Marlies Tjallingii

Op 19^e februari lazen Sytse en ik de volgende tekst uit het Quaker Faith and Practice in Nieuw Zeeland Aotearoa. Van Marvin Hubbard, 2022

Ik was bij Terisha in het Otago Community Hospice toen ze stervende was. Terisha werd vrijdag in het hospice opgenomen. Zondag sliep Terisha het grootste deel van de dag en was ze niet erg bij bewustzijn. Mijn bed stond naast en op dezelfde hoogte als dat van Terisha.

Het was rond 22.00-23.00 uur en het was donker. Ik werd wakker en keek in Terisha's richting. Plotseling draaide ze zich naar me toe, haar gezicht straalde en haar ogen leken gevuld met liefde en licht. Er was een licht om haar gezicht heen, het voelde alsof het licht in Terisha zat, maar oneindig was, wat een indicatie was van waar ze was en waar ze heen ging. Het licht leek mijn verdriet en angst te overwinnen, en ze strekte haar hand uit, niet alleen om me te omhelzen, maar ook om zelf omhelsd te worden. Toen ik de volgende ochtend wakker werd, was ze bewusteloos en kwam ze niet meer bij bewustzijn. Ze overleed maandagavond.

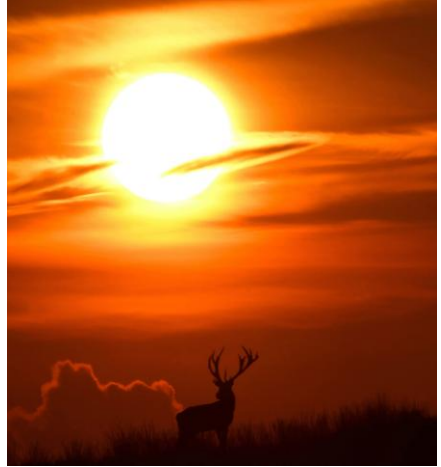
Hoewel mijn verdriet en gevoel van verlies niet zijn verdwenen, zijn ze wel lichter geworden, en mijn angst voor de dood, zowel voor mezelf als voor haar, is zeker tot op zekere hoogte afgenomen. Ik geloof dat haar bewustzijn of ziel op reis is naar het licht.

Wat vraagt de Liefde van ons?

The Kindlers, door David Brown, Vertaling Frieda Oudakker

Hoofdstuk 3: Verdieping van onze deelname in onze spirituele gemeenschap. Raadgevingen en vragen 17 tot en met 28

R&v 17: Respecteer jij het goddelijke in iedereen, ook al wordt het op onbekende manieren uitgedrukt of is het moeilijk te herkennen voor jou? Ieder van ons heeft een eigen bijzondere ervaring met God en ieder moet de weg vinden om daaraan trouw te blijven. Als woorden je vreemd of verontrustend voorkomen, probeer dan te achterhalen waar ze vandaan komen en wat het leven van anderen heeft gevoed. Luister geduldig en zoek de waarheid die de meningen van anderen voor jou kunnen bevatten. Vermijd kwetsende kritiek en provocerende taal. Laat je niet door de kracht van je overtuigingen verleiden tot het doen van uitspraken of beschuldigingen die oneerlijk of onwaar zijn. Houd er rekening mee dat je je kunt vergissen.

Sterke overtuigingen kunnen een belemmering vormen in relaties en in het begrijpen van het leven. Soms kan wat een heel ander standpunt lijkt, vergelijkbaar zijn met dat wat in eerste instantie zo anders leek. Een theïst en een niet-theïst kunnen het bijvoorbeeld eens zijn over het belang van liefde. Onze liefde voor anderen is belangrijker dan de liefde voor onze eigen specifieke meningen. Woorden die niet liefdevol klinken kunnen leiden tot gewelddadige communicatie en relaties bedreigen.

Ter overdenking: Hoe houd je iemand in het licht als je het niet eens bent met of afkeurt wat zijn of haar overtuigingen zijn?

R&v 18: Hoe kunnen we van onze groep een gemeenschap maken waarin iedereen geaccepteerd en gerespecteerd wordt en vreemden welkom zijn? Probeer elkaar te leren kennen in de dingen die eeuwig zijn, verdraag de last van elkaars tekortkomingen en bid voor elkaar. Onze samenkomst kan een kanaal zijn voor Gods liefde en vergeving, als we met warme sympathie de vreugde en het verdriet van elkaars leven delen. Als we bereid zijn om hulp

te geven en te ontvangen.

Het kan soms moeilijk zijn om ons met anderen in onze bijeenkomst te verbinden. Sommige mensen kunnen moeilijk, veeleisend of ruzieachtig overkomen. Zelfs serieuze Quakers kunnen gebreken hebben. De Liefde vraagt van ons dat we mensen in onze bijeenkomst liefhebben, of op zijn minst hen accepteren, ook als we ze niet aardig vinden. Zo kan de liefde ons op onverwachte manieren proberen te bereiken, via mensen in onze groep.

Ter overdenking: Hoe leef je in vriendschap met mensen in je bijeenkomst die je moeilijk of onsympathiek vindt? Hoe ontvang jij liefde van anderen?

R&v 19: Wees blij met de aanwezigheid van kinderen en jongeren in je samenkomst en erken de gaven die ze meebrengen. Bedenk dat de samenkomst als geheel verantwoordelijkheid draagt voor elk kind dat onder haar hoede is.

Streef voor hen, net als

voor jezelf, naar een volledige ontwikkeling van Gods gaven. Jezus heeft ons vertelt dat het overvloedige leven ons ten deel kan vallen. Hoe deel je je diepste overtuigingen met kinderen, terwijl je hen de vrijheid laat om zich te ontwikkelen zoals de Geest van God hen leidt? Nodig je hen uit om hun inzichten met jou te delen? Ben je bereid om van hen te leren en je verantwoordelijkheden jegens hen te aanvaarden?

Kinderen en jongeren staan aan het begin van hun levensreis. Het is zó nuttig voor hen om aanmoediging en onderwijs te ontvangen, en de waarde van stilte te leren kennen. De liefde vraagt van ons om geduldig te zijn met kinderen en te accepteren dat ze zich in hun eigen tempo ontwikkelen en leren elkaar te helpen. Als we ouder zijn, herinneren we ons misschien nog wel iets van de waarde van dergelijke hulp van toen we jong waren. Kinderen kunnen vreugde, gelach en energie in een bijeenkomst brengen. Zij zijn ook de toekomst van de groep.

Ter overdenking: Hoe goed helpt uw bijeenkomst kinderen die naar de bijeenkomst willen komen? Hoe ga je persoonlijk om met kinderen en hoe help je hen? Wat hebben kinderen te bieden aan jou en jouw bijeenkomst?

R&v 20: Besteed je voldoende tijd aan het delen met elkaar in het samen zijn, zowel met nieuwkomers als met leden die er al lang bij zijn. Deel je van jouw begrip van de stille samenkomst, jouw dienstbaarheid en toewijding aan het getuigen van de Gemeenschap? Geef je een passend deel van jouw geld aan de ondersteuning van het Quakerwerk?

De Liefde vraagt dat bijeenkomsten levendig zijn en adequaat gefinancierd worden. Levendigheid vereist communicatie en samenwerking tussen mensen die naar de samenkomsten komen. Bijdragen aan de jaarlijkse bijeenkomsten zijn ook belangrijk voor het werk van Quakers, nationaal en internationaal.

Ter overdenking: Hoe denk je over jouw bijdrage aan je bijeenkomst en aan de bredere Ouakergemeenschap in termen van geld, werk en energie?

R&v 21: Koester je je vriendschappen, zodat ze groeien in diepgang, begrip en wederzijds respect? In hechte relaties kunnen we zowel pijn als vreugde ervaren. Wanneer we groot geluk of groot verdriet ervaren, staan we wellicht meer open voor de werking van de Geest.

De liefde vereist dat we openstaan voor vriendschap: onze vrienden steunen en door hen gesteund worden, genieten van elkaars gezelschap. Nieuwe vriendschappen kunnen ontstaan, maar soms ook eindigen vriendschappen. Dat kan erg pijnlijk zijn. Het beginnen en beëindigen van warme contacten brengt ook vaak nieuwe inzichten en leerervaringen met zich mee.

Ter overdenking: Hoe zou het leven zijn zonder vriendschap? Hoe goed ben jij als vriend?

R&v 22: Respecteer de grote diversiteit onder ons, in ons leven en onze relaties. Onthoud je van vooroordelen over de levenspaden van anderen. Stimuleer je de geest van wederzijds begrip en vergeving die ons leerling-zijn in onze gemeenschap van ons vraagt? Bedenk dat ieder van ons uniek en kostbaar is, een kind van God.

Veel mensen die we ontmoeten tijdens Quaker bijeenkomsten en in de buitenwereld hebben een andere achtergrond dan wij, met andere opvattingen, waarden en levensstijlen, misschien een andere leeftijd, sociale klasse, geslacht, nationaliteit of ras. Deze verschillen kunnen de oorzaak zijn van vooroordelen.

Kunnen we deze oppervlakkige verschillen overwinnen? En leveren we de nodige inspanning om in onze relaties met anderen zoveel mogelijk kwaliteit te creëren, te onderhouden en te herstellen, met behulp van compassie en ons onderscheidingsvermogen? Hoe moeilijk vind je het om te vergeven?

Ter reflectie: Welke vooroordelen heb je?

R&v 23: Het huwelijk is door Quakers altijd beschouwd als een religieuze verbintenis in plaats van een louter burgerlijk contract. Beide partners dienen, met Gods hulp, de intentie te hebben elkaar voor het leven te koesteren. Bedenk dat geluk afhangt van begrip en standvastige liefde van beide kanten. Herinner jezelf in moeilijke tijden aan de waarde van gebed, volharding en gevoel voor humor.

Het huwelijk is een zeer bijzondere verbintenis - om voor het leven met een ander samen te zijn. Het is bijna alsof je de ander als je lotsbestemming beschouwt. Liefde vereist dat beide partners voor elkaar zorgen. Elkaar vergeven en betrouwbare vrienden voor elkaar zijn, zelfs in tijden van teleurstelling en tegenspoed.

Ter reflectie: Vind je dat er een spiritueel aspect aan het huwelijk is? Hoe kan een open spiritueel pad relaties verrijken?

R&v24: Kinderen en jongeren hebben liefde en stabiliteit nodig. Doen we er alles aan om ouders en anderen die de verantwoordelijkheid dragen voor deze zorg te ondersteunen? De Liefde vraagt ons om kinderen en hun ouders

of verzorgers aan te moedigen en te steunen. Doen wij als individuen en als Quaker-gemeenschappen genoeg om voor hen te zorgen? Op welke manier schieten we tekort?

Ter reflectie: Op welke manieren help jij kinderen en hun ouders?

R&v 25: Een langdurige relatie brengt spanningen met zich mee, maar ook vervulling.

Als jouw relatie met je partner onder druk staat, zoek dan hulp om het standpunt van de ander te begrijpen en jouw eigen gevoelens te onderzoeken. Gevoelens kunnen krachtig én destructief zijn. Houd rekening met de wensen en gevoelens van eventuele kinderen en onthoud hun blijvende behoefte aan liefde en veiligheid. Zoek Gods leiding.

Langdurige relaties kunnen onder druk komen te staan en soms zelfs eindigen. In veel gevallen kan een scheiding moeilijk en verdrietig zijn. De nasleep kan extra pijn en problemen met zich meebrengen. De Liefde vereist dat we zo liefdevol en pragmatisch mogelijk met deze situatie omgaan. Als je de pijn van een scheiding of echtscheiding doormaakt, probeer dan op een respectvolle manier te communiceren, zodat er afspraken kunnen worden gemaakt met zo min mogelijk bitterheid.

Ter overdenking: Hoe kunnen we helpen bij het verwerken van een relatiebreuk? Heb jij, of mensen in jouw kennissenkring, hier slechte ervaringen mee?

R&v 26: Herken je de behoeften en talenten van elk lid van jouw gezin en huishouden, en vergeet je die van jezelf niet? Probeer hier rekening mee te houden. Maak van jouw huis een plek van liefdevolle vriendschap en plezier, waar allen die er wonen of op bezoek komen de vrede en verkwikking van Gods aanwezigheid kunnen ervaren.

De Liefde vraagt erom dat het huis en het gezin een plek van koestering en warmte zijn.

Een Quaker-bijeenkomst kan een liefdevolle plek bieden voor allen die er

samenkomen voor de wijdingssamenkomst, en voor anderen die het gebouw gebruiken.

Ter overdenking: Hoe liefdevol is jouw huis of bijeenkomst? Hoe kun je ze liefdevoller en meer koesterend maken? Hoe geef je waardering aan de gaven van anderen?

R&v 27: Leef avontuurlijk. Wanneer er keuzes gemaakt moeten worden, kies je dan de weg die de grootste kans biedt om jouw gaven ten dienste te stellen van God en de gemeenschap? Laat jouw leven spreken. Wanneer er beslissingen genomen moeten worden, ben je dan bereid om samen met anderen duidelijkheid te zoeken, Gods leiding te vragen en elkaar raad te geven?

De Liefde wil dat we van het leven genieten en een overvloedig leven leiden: laten we de talenten gebruiken die ons zijn gegeven! Nieuwe kansen kunnen zich op elk moment voordoen, maar we moeten weloverwogen keuzes maken, zowel als individu en als spirituele gemeenschap. Het is belangrijk om avontuurlijk te zijn, maar ook onze beperkingen te kennen.

Ter reflectie: Welke kansen zijn er voor jezelf, of in je ontmoetingen, die van je vragen om avontuurlijk en moedig te zijn? Hoe onderscheid je wat gepast is? Koester je onderscheidend vermogen.

R&v 28: Elke levensfase biedt nieuwe kansen. Probeer, in navolging van goddelijke leiding, het juiste moment te bepalen om verantwoordelijkheden op je te nemen of los te laten, zonder overmatige trots of schuldgevoel. Besteed aandacht aan wat de liefde van je vraagt. Dat hoeft misschien helemaal niet zo'n zware klus te zijn.

Hoe moeilijk het ook kan klinken, de liefde vereist dat we accepteren dat we op een dag zullen sterven. We zijn hier maar even en dan gaan we verder. De Liefde heeft dan andere plannen met ons. Laten we schitteren tijdens onze korte tijd op aarde en ook anderen helpen bij hun overgang naar de dood.

Ter reflectie: Hoe voel je je over je eigen dood en de dood van je vrienden en familie? Wat is jouw gevoel over wat er na de dood komt? Hoe kun je iemand helpen bij die overgang naar de dood?

Dorothy-gemeenschap, tussen droom en daad.

Door: Herman van Veelen

“Wij zijn een gastvrije gemeenschap die vanuit een spiritualiteit van eenvoud een boodschap van barmhartigheid en rechtvaardigheid wil uitdragen.” Zo staat het op de voorpagina van onze website. Toen we deze kernzin schreven waren we nog volop aan het dromen van onze gemeenschap in oprichting.

We probeerden samen uit te drukken hoe wij deze manier van leven voor ons zagen, en waren blij dat we hier gezamenlijke woorden voor gevonden hadden. Een beetje grote woorden, vind ik nu, een tikkeltje arrogant zelfs soms.

Want inmiddels zitten we midden in de chaos van de praktijk. We hebben, na een opstartfase van vier jaar, nu ruim een jaar onze ‘droomgemeenschap’ in het echt. Een nieuwbouwhuis, met zes kamers voor huisgenoten die uit hun thuisland hebben moeten vluchten. Maar zijn we nou echt een ‘gastvrije gemeenschap’? Soms wel: als een nieuwe huisgenoot aankomt en na een tijd van op straat slapen opeens weer een huis heeft (en een thuis, hopen we zelfs). Of als er gasten langskomen die geïnteresseerd zijn in onze vorm van gemeenschap, en we gezellig een avond samen kletsen.

Maar inmiddels zijn we ons ook pijnlijk bewust van de grenzen aan onze gastvrijheid. Hoe vaak we horen van iemand die op straat staat, en we moeten zeggen dat onze herberg vol is. “Nee, sorry, wij doen niet aan crisisopvang. Wij zijn alleen voor lange termijn bewoning.” Terwijl je natuurlijk best een matrasje op kantoor zou kunnen neerleggen. Of met ons open kerstdiner, waar we dit jaar een selectie moesten maken wie we zouden uitnodigen, omdat het anders te vol zou worden in huis.

En onze spiritualiteit van eenvoud? Soms voel ik hem wel, als we in ons zelfgebouwde kapelletje in het weiland zitten. Of als we een beetje extra moeite doen om met achttien mensen toch maar één koelkast en één vriezer

te hebben. Maar vaker voel ik me gehaast: ik moet nog boodschappen doen, mijn schoonmaakbeurt, twee kinderen van school halen, even vergaderen, en een stukje schrijven. Dat zijn ook verdacht vaak de momenten dat de gastvrijheid er bij inschiet. Dan heb ik geen luisterend oor voor de huisgenoot die het moeilijk heeft omdat er oorlog is in haar thuisland, of ik heb geen tijd om een andere huisgenoot te helpen met zijn eerste kookbeurt (voor 12 mensen, en dan ook nog eens vegan!). En dan die boodschap van barmhartigheid en rechtvaardigheid. Dat vind ik misschien nog wel het meest hoogdravend klinken. Alsof wij het allemaal wel weten.

In de praktijk zou ik misschien zeggen dat we ons beperken tot het soms, nogal demonstratief, inbrengen van eigenlijk heel normale ideeën. Wat als we nou eens niet al onze problemen afschuiven op een kleine groep toch al vermorzelde mensen? En wat als we nou eens het ecosysteem waar we deel van uitmaken probeerden in stand te houden? De barmhartigheid en rechtvaardigheid van Jezus zijn denk ik paradoxaal genoeg zowel nederiger als ingrijpender: Van je vijanden houden, leven zonder bezit, en eerst kijken naar de balk in eigen oog.

Een beetje gestuntel is het dus soms, zo'n leefgemeenschap in de praktijk. Maar ik haal troost uit de mensen. Uit het feit dat we het samen doen. Wij als gemeenschap, maar ook alle mensen om ons heen die ons ondanks alle gerommel ondersteunen, met gebed, bezoek en andere vormen van steun (zoals van het QHF, waarvoor dank!).

En troost haal ik ook uit de woorden van een bevriende theoloog: “zalig zij die het verkloten”.

Misschien moeten we die zin maar op de voorpagina van onze website zetten.

Meer weten over de Dorothy-gemeenschap? Ga naar www.dorothygemeenschap.nl, daar kun je je ook opgeven voor de e-mail nieuwsbrief of een donatie overmaken.

Volharding en hoop in moeilijke tijden

QUNO, Quaker United Nations Office, 16 februari 2026

Op 28 januari 2026 schreef VN-secretaris-generaal Antonio Guterres aan alle VN-lidstaten om te waarschuwen dat de VN een "dreigende financiële ineenstorting" tegemoet gaat. Na onderhandelingen werd het VN-budget al met 15% verlaagd, inclusief het schrappen van bijna 19% van de personeelsfuncties. Deze bezuinigingen hebben ernstige gevolgen gehad voor de VN-operaties ter plaatse, met een ernstig tekort aan financiering voor humanitaire behoeften.

De huidige crisis is het gevolg van het feit dat VN-lidstaten hun reguliere jaarlijkse begrotingsbijdragen niet of te laat betalen. Aan het begin van 2026 was de grootste bijdrager, de VS, verantwoordelijk voor 95% van het te kort een bedrag van \$ 2,2 miljard. Op het moment van schrijven waren er tekenen dat dit tekort zou kunnen worden weggewerkt, wat een welkome ontwikkeling zou zijn. Tegelijkertijd ondermijnen de liquiditeits- en financieringscrisis, samen met hevige politieke aanvallen, decennia van internationale consensus en internationaal recht zoals vastgelegd in VN-verdragen, resoluties en het VN-Handvest zelf.

Geconfronteerd met dit vooruitzicht van crisis en ineenstorting, zou het gemakkelijk kunnen zijn om de motivatie te verliezen voor de VN. Dit zou echter belangrijke factoren over het hoofd zien die ons hoop geven en het werk van de Quakers bij de VN blijven ondersteunen.

We weten dat de overgrote meerderheid van de VN-lidstaten zich blijft inzetten voor de waarden en visie zoals die in het VN-Handvest zijn vastgelegd en voor principieel multilateralisme. De medewerkers van QUNO in Genève en New York zien dit dagelijks gebeuren in onze contacten met diplomaten van over de hele wereld. In deze context wordt wat Quakers bij de VN doen waardevoller dan ooit. Geconfronteerd met polarisatie en de mogelijkheid dat VN-evenementen worden uitgesteld of geannuleerd, wordt de informele, vertrouwelijke ruimte die QUNO biedt in onze Quakerhuizen in New York en Genève des te belangrijker. Onze nadruk op verbinding, communicatie en het opbouwen van relaties maakt ons bij uitstek geschikt om het multilateralisme te ondersteunen, zelfs als de fysieke ruimtes van de VN gesloten zijn. Dit stelt ons in staat om te blijven samenwerken met diplomaten, VN-medewerkers en partners uit het maatschappelijk middenveld die onze visie delen op een internationale instelling die vrede brengt en de menselijke waardigheid hoog houdt.

Defensiebudget verhogen?

Een boek waar Quakers in Duitsland en Nederland aan meewerkten met een heel andere visie op veiligheid. (zie ook de Vriendenkring okt.2024).

‘Veiligheid Opnieuw Doordenken’ introduceert en ontwikkelt het concept ‘inclusieve veiligheid’ als alternatief voor het vigerende militaire veiligheidsbeleid. Dit concept benadrukt de noodzaak van samenwerking en het overstijgen van eigenbelang voor nationale, Europese en mondiale veiligheid, uitgaande van de kerngedachte dat uiteindelijk niemand veilig is tenzij iedereen veilig is. Die kerngedachte wordt ondersteund door vier basisprincipes: internationale samenwerking, het respecteren en toepassen van mensenrechten, het begrenzen van economie vanuit de ecologie en een civiel veiligheidsbeleid gebaseerd op actieve geweldloze weerbaarheid. Het document bekritiseert het blindelings vertrouwen op militair geweld en toenemend militair ingrijpen en pleit voor een civiele benadering, waarbij internationale samenwerking en de handhaving van mensenrechten centraal staan. Het benadrukt de verbondenheid tussen binnenlandse en mondiale veiligheid, omdat acties in het buitenland ook invloed hebben op de binnenlandse situatie. Deze visie op inclusieve veiligheid wordt ondersteund door een brede coalitie, waaronder de Quakers die pleiten voor een wereld waarin oorlog als conflictoplossing wordt uitgebannen. Deze visie komt mede voort uit een project van de Duitse protestantse kerken ‘Sicherheit Neu Denken’, een scenariostudie om stapsgewijs het militaire veiligheidsbeleid te transformeren in een civiel veiligheidsbeleid. Dit is in lijn met de groeiende overtuiging dat traditionele militaire benaderingen ontoereikend zijn om grote hedendaagse uitdagingen zoals klimaatverandering en toenemende geopolitieke spanningen effectief te beantwoorden. Het boek roept op tot een bredere acceptatie en ondersteuning van dit alternatieve veiligheidsbeleid in de Nederlandse en bredere Europese context. Dit vereist echter een actieve bijdrage en betrokkenheid van diverse organisaties en burgers om het voorgestelde alternatieve veiligheidsbeleid in het Nederlandse overheidsbeleid op termijn praktisch vorm te kunnen geven en te implementeren.

Kees Nieuwerth in oktober 2024 in de Vriendenkring

Kerk en Vrede over het defensiebudget

Bron: <https://kerkenvrede.nl>

We leven in een tijd van grote politieke en economische spanningen. Oorlogskoorts lijkt zich van velen meester gemaakt te hebben. In Europa worden ongekend grote bedragen uitgetrokken voor het opvoeren van bewapening. De discussie over de dienstplicht komt terug, en burgers worden opgeroepen noodpakketten in huis te halen. De oorlog in Oekraïne duurt voort, al is er gelukkig eindelijk ook sprake van onderhandelingen, hoe onduidelijk en onzeker ook. De oorlog in Gaza is een nieuwe uitzichtloze fase ingegaan, maar protesten van het Westen blijven achterwege of klinken wel héél zwak. De oorlogen in Soedan en het oosten van Congo worden door het Westen volstrekt genegeerd. Het zijn ontwikkelingen waarover we ons als vredesbeweging grote zorgen maken, te meer daar de reactie daarop in politiek en media te veel en te vaak neerkomt op ‘oorlog voorbereiden om oorlog te voorkomen’. Het wordt voorgesteld alsof oorlogen overal uit kunnen breken en niet beëindigd kunnen worden, en dat het opvoeren van de militaire defensie de enige optie is die we hebben. ‘Veiligheid’ is het onderwerp, over ‘vrede’ gaat het niet. Al heel lang worden tegenstemmen vrijwel buiten de discussie gehouden, of gewoon niet gehoord. Het pleidooi voor bewapening heeft daardoor veel weg van propaganda. Met deze brief willen wij een ander geluid laten horen. De fundamentele vraag is: willen we werkelijk een nieuwe wapenwedloop, met alle risico’s die daarbij horen? Is dat de weg naar veiligheid en duurzame vrede?

Rusland heeft enorme verliezen aan mensenlevens geleden en er zijn veel aanwijzingen dat Rusland het huidige niveau van oorlogvoeren economisch niet vol kan

Uitbreiding van de NAVO richting Russische grens

houden. Dat betekent natuurlijk niet dat de situatie voor de Oekraïners niet dramatisch is, en dat er niet alles aan gedaan moet worden om tot een wapenstilstand te komen. Maar het laat wél zien dat de verwachting dat Rusland doorstoot naar het Westen niet realistisch is. Het is daarom van belang beter te kijken naar hoe het conflict tussen Rusland en het Westen in elkaar zit. Wat bepaalt de dynamiek, en is een andere koers mogelijk?

Maar het Westen, dat zich de overwinnaar voelde in de Koude Oorlog, benadrukte mensenrechten en democratie. Zonder te werken aan vrede werd de NAVO uitgebreid tot aan de grenzen van Rusland. Dat is geen excuus voor de Russische inval in Oekraïne. Maar in plaats van alleen Poetin als het kwaad aan te wijzen, zouden we dus ook naar de westerse rol in de dynamiek van het conflict moeten kijken. Waarom heeft Europa de kansen om tot vreedzaam samenleven met Rusland te komen niet benut? Het komt er nu op aan na te gaan hoe we via diplomatie, politiek en economie de weg in kunnen slaan naar vrede en samenwerking.

Er dreigt een wapenwedloop die nog riskanter is dan ten tijde van de Koude Oorlog. Het is echter ook mogelijk om andere wegen te gaan. Maar daar moet dan wél aan gewerkt worden. De Werkgroep Inclusieve Veiligheid heeft, in navolging en samenwerking met kerken in Duitsland, een scenario uitgewerkt voor zo'n alternatief veiligheidsbeleid. Zie ook blz 25. In 20 jaar wordt een veiligheidssysteem gebaseerd op militaire kracht omgevormd naar een civiel systeem gebaseerd op inclusieve veiligheid: niemand is veilig als niet iedereen veilig is.

Het nieuwe civiele veiligheidssysteem is gebaseerd op vijf pijlers:

1. Internationale veiligheidsafspraken, met een sterke rol voor internationale organisaties en voor conflictbemiddeling
2. Rechtvaardige en duurzame betrekkingen tussen landen
3. Een weerbare democratie
4. Omvorming van het leger en de wapenindustrie
5. Een veilige en eerlijke relatie met de buurlanden van Europa.

Hierbij horen ook nieuwe afspraken over vrede en veiligheid in Europa. Het scenario wordt op dit moment met experts besproken, en vervolgens verder uitgewerkt in een campagne, waar ook Kerk en Vrede nauw bij betrokken is. Een vergelijkbare campagne is in meerdere landen van start gegaan.

Met deze brief wil Kerk en Vrede een ander geluid laten horen over de groeiende militarisering en de manier waarop internationale conflicten momenteel worden aangepakt. De fundamentele vraag is: Willen we werkelijk een nieuwe wapenwedloop, met alle risico's die daarbij horen? Is dat de weg naar veiligheid en duurzame vrede? Of zetten we resoluut in op diplomatie en onderhandelen?

Wanneer gaan we aan de slag voor vrede in de wereld?

<https://nieuwevredesbeweging.nl/>

Commentaar van de Nieuwe Vredesbeweging op het coalitieakkoord van VVD, D66 en CDA

De Nieuwe Vredesbeweging is diep teleurgesteld over het coalitieakkoord tussen VVD, D66 en CDA. Op het punt van defensie en buitenlands beleid is het stuk ver beneden de maat en levert het op geen enkele manier een bijdrage aan vrede, ontspanning of een veilige wereld.

In een eerdere brief aan de formerende partijen pleitte de Nieuwe Vredesbeweging voor een nieuwe koers voor Nederland, met als zwaartepunt internationale diplomatie en overleg. Maar in dit coalitieakkoord lezen we opnieuw een voorzetting van de militarisering en opvoering van de bewapening, inclusief kernwapens, waardoor Nederland volop blijft bijdragen aan het onveiliger maken van de wereld. De manier van financieren van deze enorme – en in onze ogen overbodige – bewapening ondermijnt bovendien de sociale verhoudingen in Nederland.

Volgens de vredesbeweging kan Nederland een belangrijke rol spelen voor de wereldvrede door te kiezen voor defensie- en buitenlandbeleid, gericht op een positieve hervorming van de internationale rechtsorde, zodat die weer meehelpt om de huidige erosie van het internationaal recht tegen te gaan. Met zo'n nieuwe internationale aanpak, gericht op ontspanning, vrede en ontwapening, kan ons land werken aan een nieuwe wereldorde waarin ook de NAVO uiteindelijk niet meer nodig is.

Maar in het hoofdstuk *Nederland in de wereld* wordt de bestaande situatie niet eens geproblematiseerd. Geen passage over de risico's, bedreigingen en trends in de wereld. Geen woord over de gedegradeerde positie van de VN of de problemen met naleving van het internationaal recht waarvan Nederland de hoeder pleegde te zijn. Niets over verbreken van de militaire banden met Israël als reactie op de genocide in Gaza. Geen woord over nieuwe machtsverhoudingen in de wereld of onze verhouding tot de opkomst van landen die samenwerken onder de afkorting BRICS. Geen letter over de manier waarop klimaatverandering de wereldwijde veiligheid aantast. En niets over mondiale collectieve veiligheid maar alleen over *onze* (trans-Atlantische) veiligheid. De nieuwe coalitie geeft hier blijk van een armzalige en benepen kijk op de rauwe werkelijkheid in de wereld om ons heen.

Teken het Manifest tegen het militarisme 2026

<https://nieuwevredesbeweging.nl/petitie/>

Manifest tegen het militarisme 2026

Wij, ondertekenaars van dit manifest, keren ons tegen het militarisme, de oorlogstaal van onze politici, de wapenwedloop en de escalatiepolitiek van Nederland. Ook keren we ons tegen de propaganda waarmee het Ministerie van Defensie jongeren wil verleiden om te tekenen voor de krijgsmacht. Uitbreiding van het leger en verdere bewapening dragen niet bij aan de veiligheid van burgers, maar leiden juist tot verdere escalatie. Wij vinden dat de overheid daarentegen de plicht heeft om alles te doen om conflicten zonder wapengeweld op te lossen.

De regering kiest echter voor een politiek van escalatie. Jongeren worden ongevraagd ingeschreven in het dienstplichtregister. Zij krijgen enquêtes van Defensie opgestuurd om hen te verleiden tot een ‘baan’ als militair. Op scholen, sportclubs, televisie en op straat maakt de krijgsmacht op misleidende wijze reclame voor het leger: een avontuurlijk beroep en fascinerende techniek.

Wij maken daar groot bezwaar tegen. De krijgsmacht leert mensen om hun natuurlijke weerzin tegen het doden van een ander mens opzij te zetten en verzwijgt ondertussen de mentale en fysieke trauma's van oorlogsgeweld. Wij realiseren ons dat de roep van onze regering om meer geld en meer militairen altijd leidt tot dezelfde reactie bij de ander. Zo worden aan beide kanten vijandsbeelden, propaganda en angst gecultiveerd en vergroot.

Wij houden vast aan onze overtuiging dat geweld nooit een rechtvaardige oplossing biedt.

Wij bevelen de lezer aan dit manifest zoveel mogelijk te verspreiden. Een geluid tegen de militarisering en voor de-escalatie is harder nodig dan ooit. Ruim honderd jaar geleden, in 1915, tekenden duizenden Nederlanders de befaamde Dienstweigermanifesten. Zij keerden zich tegen de geest van oorlog en het militarisme.

Met kracht zeggen wij hen na: Wij verklaren hier openlijk, dat wij ons met hart en ziel keren tegen alles wat tot het militarisme behoort!

Meer informatie: <https://nieuwevredesbeweging.nl>

Wat is geweldloosheid?

Het Metta Centrum
voor Geweldloosheid

METTA CENTER
for NONVIOLENCE

Bron:

<https://www.mettacenter.org/>

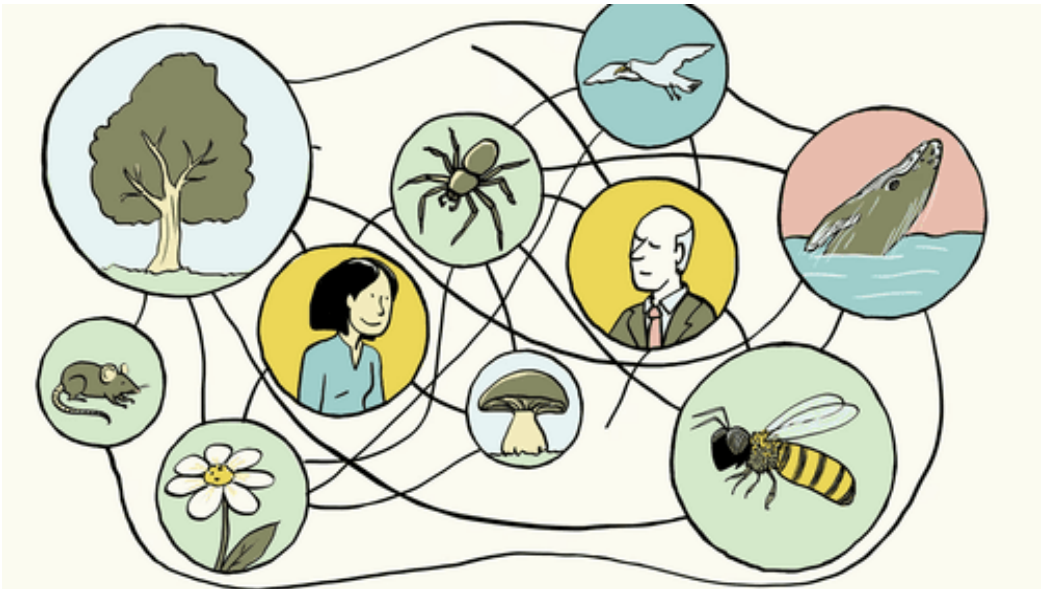
Bij Metta helpen we mensen over de hele wereld om geweldloosheid veiliger en effectiever te beoefenen.

Geweldloosheid is een krachtige kracht geworteld in menselijke waardigheid. Als constructieve kracht komt het tot uiting wanneer potentieel destructieve drijfveren zoals angst of woede worden omgezet in creatieve equivalenten zoals liefde en mededogen.

Geweldloosheid kan, wanneer systematisch en in een experimentele, wetenschappelijke geest toegepast, worden gebruikt als een kracht om meer veiligheid, rechtvaardigheid en sociale eenheid te realiseren.

Bij het Metta Centrum putten we uit onderzoek, geleefde ervaringen en wereldwijde tradities om individuen en gemeenschappen te helpen hun begrip en beoefening te verdiepen.

"Een dringende boodschap voor de mensheid"

Ramadan-in Gaza

19 februari 2026

Bron: <https://afsc.org/news/ramadan-gathering-gaza>

De Amerikaanse Quaker Hulporganisatie AFSC en Phoenix-Gaza organiseerden een iftar-maaltijd voor een groot aantal Palestijnen, verenigd door ontheemding, waardigheid en hoop.

Deze week begon de heilige maand Ramadan. Voor moslims wereldwijd is het een tijd van vasten, bezinning en saamhorigheid – een maand waarin het gezamenlijk verbreken van het vasten bij zonsondergang een diepe spirituele betekenis heeft.

Overzicht van de mensen bij de tafels bij de iftar maaltijd

Voor Palestijnen in Gaza is die betekenis nog nooit zo belangrijk geweest.

Dit is hun derde Ramadan sinds het begin van de genocide.

Op de eerste dag van Ramadan brachten AFSC en partners meer dan 1600 Palestijnen met 150 vrijwilligers, samen voor een gezamenlijke iftar. Lange gemeenschappelijke tafels werden buiten neergezet, gedrapeerd met rode tafelkleden en voorzien van stoelen. Slingers met lampjes hingen boven de tafels en gloeiden tegen de achtergrond van de verwoeste gebouwen. Livemuziek vulde de avondlucht.

Iedere aanwezige ontving een complete maaltijd bestaande uit rijst, kip, dadel, salade en water. Ze deelden ook de ervaring van het samen verbreken van het vasten, als gemeenschap.

AFSC-kantoorbeheerder Firas opende het evenement met een hartelijk welkom aan de gemeenschap. "Ramadan is dit jaar hier en brengt barmhartigheid en liefde met zich mee," zei hij. "We zijn hier niet alleen om iftar te eten, maar om een belangrijk, humanitair feit te benadrukken: dat we één lichaam zijn en dat we voor

elkaar zorgen zoals organen in een lichaam met elkaar verbonden zijn." De iftar werd georganiseerd in samenwerking met Phoenix-Gaza for Logistics en ondersteund door vrijwilligers uit de gemeenschap. Het werd live uitgezonden op sociale media en verschillende nieuwssites, zodat mensen over de hele wereld in realtime konden meekijken.

Het grote doek bij de Iftar maaltijd

In zijn toespraak tot de aanwezigen bevestigde Firas* de blijvende betrokkenheid van AFSC bij de Palestijnen. Hij vertelde hoe AFSC al sinds 1948 in Gaza aanwezig is en hoe onze huidige humanitaire hulpverlening diezelfde langdurige betrokkenheid weerspiegelt.

“Als AFSC willen we jullie laten weten dat jullie er niet alleen voor staan en dat mensen jullie zullen blijven steunen”, zei hij. “We zien waardigheid in jullie. ... We zijn misschien verdeeld door ontheemding, maar vandaag zijn we verenigd tijdens één iftar, om onze broederschap en zusterschap te versterken.”

De iftar maakte deel uit van de voortdurende humanitaire hulpverlening van AFSC in Gaza. Sinds oktober 2023 heeft AFSC voedsel, water, hygiënekits en andere levensreddende hulp verstrekt aan meer dan een miljoen ontheemde Palestijnen.

AFSC coördinator Firas Ramlawi overlegt met medewerkers van Phoenix.*

Wil je dit werk van AFSC steunen maak dan een gift over naar het Quaker Hulpfonds: Bankrek: NL 94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers. email: hulpfonds@quakers.nu. Vermeldt: Gaza AFSC
Mensen zoals jij maken dit werk mogelijk. Shukran, Dankjewel, dat je de mensen van Gaza steunt tijdens deze Ramadan en daarna.
Zie ook de foto's op de op één na laatste bladzijde van deze Vriendenkring.

**Sytse en Marlies hebben nauw samengewerkt met Firas in Gaza, tien ze in 2010, 2011 en 2012 cursussen gaven georganiseerd door AFSC.*

Vredesmars van Monniken

Bron: NOS Nieuws, dinsdag 10 februari,

Op dag 108 van hun 'mars voor vrede' is een groep boeddhistische monniken aangekomen op hun eindbestemming in de Amerikaanse hoofdstad Washington. Hun tocht van ruim 3700 kilometer door de Verenigde Staten stond in het teken van vrede en hoop, en ging al snel viraal. Doel: "Dit is geen protest. Dit is een levende uiting van hoop".

Eind oktober vertrok de groep van zo'n twintig monniken vanuit een boeddhistisch centrum in Fort Worth in Texas. Ze liepen zo'n 35 kilometer per dag, in een rij, in een tempo dat ze zelf "een mindful tempo" noemden, maar wat volgens toeschouwers een behoorlijke vaart was. Ze doorkruisten acht staten, en hielden onderweg 'vredesbijeenkomsten' voor iedereen die maar wilde komen. Vaak liepen ze in barre omstandigheden; regelmatig moesten ze door kou, regen en sneeuw. In november raakten twee monniken gewond bij een verkeersongeluk.

Veel omstanders putten hoop uit de actie van de monniken: Geleidelijk werden de monniken - en hun hond Aloka - een hit. Ze trokken hoe langer hoe meer bekijks en kregen steunbetuigingen van over de hele wereld. In talloze berichten op de Facebookpagina plaatsen mensen de mars in schril contrast met de diepe polarisatie en de verharding van de maatschappij die ze zien. Hoewel de monniken alleen een "boodschap van harmonie, vriendelijkheid en veerkracht" verspreidden en zich op geen enkele manier uitlieten over politiek, zagen veel mensen de mars als daad van verzet tegen wat er in het land en in de wereld gaande is.

Vredeswandeling naar Jeruzalem

Bron: <https://www.jerusalemway.org/en/>

De Jeruzalemweg is een pelgrimstocht voor Vrede. Het is een pad van vrede en gerechtigheid voor iedereen. De Jeruzalemweg is de langste vredes- en pelgrimsroute ter wereld. De route leidt van het "einde van de wereld" in Finisterre (Spanje) naar het "begin" in Jeruzalem – het kruispunt van wereldreligies en -culturen. De route verbindt 19 landen op twee continenten over een afstand van ongeveer 8500 km.

Loop mee voor een uur, een dag, een week of een volledige pelgrimstocht. Doe met ons mee in een gedeelde visie op een vreedzamere wereld. Deze wandeling viert onze gedeelde menselijkheid. We vragen u om uw nationale vlaggen achter te laten. We dragen de vlag van de Vredeswandeling (of eenvoudige witte vlaggen) als symbolen van vrede en gedeelde intentie. Liefde is de sterkste kracht in het universum – ze doordringt en verbindt alles en bouwt bruggen tussen alle mensen. Pelgrimage creëert openheid voor ontmoetingen, breekt vooroordelen en angsten af en versterkt vertrouwen – fundamenteel vertrouwen. Op deze manier kunnen vermeende grenzen tussen volkeren en religies worden overbrugd door liefde en wederzijds respect. "Ga in vrede, als een brug tussen de volkeren." (Geest van de Jeruzalemweg) We lopen van stad naar stad, van dorp naar dorp, duizenden kilometers, helemaal naar de heilige stad (Al Quds in het Arabisch) of de stad van de vrede (Yerushalayim in het Hebreeuws). We zullen de moedige Palestijns-Israëli-sche vredesactivisten en alle andere vredesactivisten ter wereld steunen en van hen leren – in hun visie op vrede en waardigheid voor iedereen.

Vrienden in het hele land

Lokale/regio Quaker bijeenkomsten:

Je bent van harte welkom!

Van leden wordt verwacht dat ze financieel bijdragen aan (zie bankrekeningen hieronder):

1. De landelijke (jaarvergadering) Quakers
2. De lokale/regiogroep (maandvergadering)

3. Abonnement op de Vriendenkring
Iedereen kan ook bijdragen aan het Quakerhulpfonds voor giften voor Quakerprojecten (al of niet vermelden welke)

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

(Marlies Tjallingii) e-mail: secretariaat@quakers.nu. Website: quakers.nu

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: Jethro Zevenbergen, email: penningmeester@quakers.nu. Bankrek. NL 65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris: Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur: email: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL 65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056 JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL 81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.

Driebergen groep: Quakers Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: email: driebergen@quakers.nu.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Erik Dries, Parkstraat 32. 2514 JK Den Haag 06-17476538, Bankrek.: NL 54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers., email: haagsevrienden@quakers.nu

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002 AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, email: els@ramaker.me, Bankrek.: NL 67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventer groep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: inlichtingen assistent schrijver Jarnick, Vitters: email jarnick@vitters.eu. Bankrek.: NL 07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.

Quaker Hulpfonds: Schrijver: Corien van Dorp. Bankrek: NL 94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers. email: hulpfonds@quakers.nu.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. email: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL 93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.

Vriendenkring: de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL 65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. email: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

In Nederland en België

'Quakers en ik' elke 3^e donderdag van de maand online 20.00-21.00.
19 Febr., 19 Mrt., 16 April. Opgeven bij marlietjallingii@gmail.com

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 email: mijquak.1@online.nl
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Nieuw: Mooi Leven Huis Langhoven 4, 6721 SR Bennekom. els@ramaker.me . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en wijdingsssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 https://quakers-belux.org	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 Info: tel. 06 1747 6538	Parkstraat 32 te 2514 JK Den Haag Kinderen zijn altijd welkom. Email: haagsevreunden@quakers.nu .
Driebergen	Iedere 1 ^e en 3 ^e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: driebergen@quakers.nu
Deventer	Iedere 3 ^e zondag vd mnd. Om 10.30 Gespreksavond: 1 ^e dinsdag vd maand 15.00.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan en info bij: friedaoudakker@gmail.com of tel. 0644794366,
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 in De Poort, Moesstraat 20, 9717 JW Groningen,	email: Jarnick Vitters jarnick@vitters.eu tel..
Zwolle	Elke 2 ^e wo van de maand (11 febr., 11 Mrt.) 17.00-18.30.	Stil-Snap Hap, aanmelden bij marlietjallingii@gmail.com . of 06-23869715
Antwerpen (Quakers in Vlaanderen)	2 ^e maandag 20.00 (live in Antwerpen en online. Wis-selende locatie.	Info: Johan Westra (tel. 0484/154375) en quakersgent@aol.com . www.facebook.com/QuakersinVlaanderen
Gent (Quakers in Vlaanderen)	4 ^e zondag 10.30. (life in Gent en online) In Buurthuis Het Hoeveke,	Patijntjestraat 62. Gent. quakersgent@aol.com www.facebook.com/QuakersinVlaanderen
	Iedere Zondag Online Wijdingsssamenkomst. Dit is link ernaartoe: https://us02web.zoom.us/j/89072800318?pwd=Y3pIbHZjdjR-sYkt6ajJIRDILUVk4QT09#success	

Iftar maaltijd in Gaza

19 februari georganiseerd door AFSC

Zie voor toelichting het artikel hierover in deze Vriendenkring

Foto's van de retraite

Gebaren bij de levensboom in glas in lood raam van de Benedictuskapel

Pimpelmees in de tuin van het klooster